

บทที่ 4

รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างไทย-เวียดนาม

4.1 ภูมิหลังความสัมพันธ์ไทย-เวียดนาม

ในบทนี้จะกล่าวถึงรูปแบบความสัมพันธ์ในช่วงเวลาที่ผ่าน และพัฒนาการของความสัมพันธื ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม หากกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันในอดีตนั้น ทั้งสองประเทศมีทั้งลักษณะของความขัดแย้งและความร่วมมือกัน ความขัดแย้งในอดีตของไทยและเวียดนามคือ ทั้งสองประเทศต่างพยายามแข่งขันช่วงชิงกันเรื่องอำนาจและอิทธิพลบนดินแดนของลาวและเขมร โดยเฉพาะความสัมพันธ์ไทยกับเวียดนามในช่วงระหว่างยุคสงครามเย็นเป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีพิษร้ายของลัทธิอุดมการณ์ของสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขในด้านต่างๆ เป็นปัจจัยครอบงำ และมีอิทธิพลชี้ขาดต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามในขณะนั้น และด้วยเหตุผลสำคัญที่อุดมการณ์ในยุคสงครามเย็นเป็นสิ่งที่สร้างความแตกแยกมากกว่าจะผนวกรวมกัน จึงเป็นเรื่องความขัดแย้ง การเผชิญหน้า ความหวาดระแวง ตลอดจนการขาดความเป็นมิตรและการมีความร่วมมือระหว่างกัน ข้อเท็จจริงดังกล่าวได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อพัฒนาการและรูปแบบของระบบการเมืองภายในทั้งไทยและเวียดนาม พัฒนาการความสัมพันธ์ไทยเวียดนามตกต่ำที่สุดมากที่สุดในช่วงระหว่างที่เวียดนามยึดครองกัมพูชา หลังจากที่เวียดนามถอนทหารออกจากกัมพูชา และเวียดนามได้ทำการปฏิรูปทางเศรษฐกิจและเปิดประเทศ การประกาศนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจภายใต้ชื่อ Doi Moi และการเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน ทำให้ความสัมพันธ์ไทยและเวียดนามเริ่มกลับมาพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ และมีผลทำให้ทั้งสองประเทศเริ่มคิดหันหน้าเข้าหากัน การเห็นถึงความจำเป็นและคุณประโยชน์ที่ทั้งสองประเทศจะได้รับจากการหาทางกระชับความสัมพันธ์และความร่วมมือกันในทุกๆด้าน ทั้งด้านการเมืองและความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมวัฒนธรรม โดยไม่มีเรื่องราวในอดีตมาเป็นเส้นแบ่งกั้นความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ภาคประชาชน แม้ว่าความสัมพันธ์จะพัฒนาให้ดีขึ้นตามลำดับ แต่ประชาชนยังรู้จักกันและเข้าใจกันน้อย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนอย่างแข็งขันเพื่อเชื่อมโยงคนในชาติทั้งสองเข้าหากัน โดยอาศัยความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา การศึกษา การเรียนภาษา ประเพณีและวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อทั้งสองประเทศและประโยชน์ต่ออนาคตของประชาคมอาเซียน

4.1.1 ความสัมพันธ์ด้านการเมือง

ความสัมพันธ์ไทยและเวียดนามในอดีตนั้น โดยเฉพาะในช่วงสงครามเวียดนามและในช่วงความขัดแย้งในกัมพูชา ทำให้ไทยและเวียดนามมีลักษณะของความเป็นปฏิปักษ์และความหวาดระแวงต่อกันอย่างเห็นได้ชัด ความเป็นปฏิปักษ์ต่อกันในช่วงสงครามเวียดนามสืบเนื่องมาจากความแตกต่างของอุดมการณ์ทางการเมืองของไทยและเวียดนาม เกิดความหวาดระแวงในภัยคุกคามต่อกัน อีกทั้งความไม่พอใจของเวียดนามต่อการที่ไทยสนับสนุนสหรัฐฯ ในการอนุญาตให้ใช้ดินแดนไทยเป็นฐานทัพทางอากาศของสหรัฐฯ เพื่อการไปปฏิบัติการในเวียดนาม และต่อการมีส่วนร่วมของไทยในการปฏิบัติการทางทหารในสงครามเวียดนาม สาเหตุที่รัฐบาลไทยในขณะนั้นตัดสินใจทำเช่นนั้นได้เพราะ (1) คนไทยส่วนใหญ่ในประเทศกลัวภัยคุกคามจากขบวนการคอมมิวนิสต์ระหว่างประเทศ (2) ประเทศไทยในขณะนั้นมีการปกครองแบบเผด็จการทหาร ซึ่งผู้นำเอาประเทศไปผูกพันกับสหรัฐฯ โดยการทำข้อตกลงลับๆหลายฉบับ (3) รัฐบาลไทยในขณะนั้นถูกสหรัฐฯ ชี้ โดยการแลกเปลี่ยนกับความช่วยเหลือในรูปแบบเศรษฐกิจ การทหาร ผู้นำที่อยู่ในฐานะตัดสินใจบางคนเห็นแก่ได้ โดยการคิดสั้นๆว่าจะได้ถนอน ทำเรือ สนามบิน แม้แต่สิ่งก่อสร้างภายหลังสหรัฐฯ ถอนตัวไปแล้ว (4) คนไทยเป็นคนที่รู้จักบุญคุณคน ตอบแทนบุญคุณสหรัฐฯ ที่เคยช่วยเหลือให้หลุดพ้นจากฝ่ายสัมพันธมิตรยึดครองหลังสงครามโลกครั้งที่สอง นอกจากนั้นสหรัฐฯ ยังได้ช่วยเหลือไทยในด้านเศรษฐกิจและวิชาการอีกมากมาย (เขียน ชีระวิทย์, 2542 : 276)

ความสัมพันธ์ไทยและเวียดนามนับตั้งแต่ปี 2518 มาจนถึง 2521 ต้องประสบกับความผันผวนในบางช่วงเวลาในระหว่างบรรยากาศของความเป็นปฏิปักษ์และบรรยากาศของความเป็นมิตร ซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างมีความพยายามที่จะปรับความสัมพันธ์ระหว่างกัน การตระหนักถึงความจำเป็นที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องปรับความสัมพันธ์กันต่อไปนี้ ได้เกิดขึ้นหลังจากที่สงครามเวียดนามได้สิ้นสุดลง แม้ว่าทั้งสองฝ่ายจะยังคงมีความหวาดระแวงต่อกันอยู่ก็ตาม ความพยายามในการปรับความสัมพันธ์ในช่วงเวลาระหว่างปี 2518-2531 เห็นได้เด่นชัดเช่น ในปี 2519 และ 2521 เมื่อทั้งสองฝ่ายได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันภายใต้การบริหารประเทศของรัฐบาล ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช แม้ว่าในขั้นตอนการสถาปนาความสัมพันธ์ในขั้นต้นนั้นจะไม่ใช่ไปอย่างรวดเร็วก็ตาม แต่ในที่สุดทั้งสองประเทศก็สามารถตกลงและสถาปนาความสัมพันธ์กันได้ในสำเร็จในเดือนสิงหาคมปี 2519 และอีกช่วงหนึ่งก็คือ เมื่อนายกรัฐมนตรีเวียดนาม นายฟาม วัน ดง (Pham Van Dong) ได้เดินทางมาเยือนประเทศไทยในเดือนกันยายนปี 2521 ภายใต้การบริหารประเทศของรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ อันถือได้ว่าเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ไทยและเวียดนามครั้งสำคัญครั้งหนึ่งของประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามในระบอบสังคมนิยม

การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตไทยและเวียดนาม ในเบื้องต้นเป็นไปด้วยความลำบาก เนื่องมาจากประเด็นบางประการดังนี้

1. ปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือเครื่องบินและยุทธโศปกรณ์ที่เจ้าหน้าที่และทหารเวียดนามได้ใช้เพื่อเป็นพาหนะหนีออกมาจากเวียดนามและได้นำมาทิ้งไว้ในประเทศไทย
2. กล่าวโทษไทยที่ได้ปฏิบัติต่อชาวเวียดนามอพยพในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างไม่เป็นธรรม
3. ประเด็นเรื่องการถอนกำลังทหารสหรัฐฯ ออกจากประเทศไทย
4. ประเด็นเรื่องการที่เวียดนามขอค่าชดเชยในความเสียหายที่เกิดจากการทิ้งระเบิดของเครื่องบินสหรัฐฯ ที่ใช้ประเทศไทยเป็นฐานทัพ

ปัจจัยที่นำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม มีดังนี้

1. ความสำนึกในความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องปรับหรือสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านต่างอุดมการณ์ ทั้งนี้เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างกันเพื่อสร้างสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และเพื่อดำเนินนโยบายให้สอดคล้องกับทิศทางของการผ่อนคลายความตึงเครียดระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกาในขณะนั้น
2. รัฐบาลไทยมีความพยายามที่จะกำหนดนโยบายต่างประเทศที่เป็นอิสระจากสหรัฐอเมริกามากขึ้น ดังที่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้แสดงความตระหนักดีถึงการลดบทบาทของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชีย และไทยเองก็ไม่สามารถพึ่งพาสหรัฐอเมริกาได้อีกต่อไป ซึ่งนโยบายใหม่นี้ฝ่ายไทยก็ได้รับการตอบสนองในทางบวกจากประเทศสังคมนิยมดังเช่น จีน เกาหลีเหนือและประเทศเพื่อนบ้านอินโดจีนทั้งสาม แม้ว่าความหวาดระแวงที่เกิดจากความแตกต่างของลัทธิทางการเมืองและความหวาดระแวงในความจริงใจยังคงมีอยู่บ้างก็ตาม
3. หลังจากที่เวียดนามเหนือได้ยึดกรุงไซ่ง่อนได้สำเร็จ เวียดนามยังคงแสดงออกซึ่งความภูมิใจในเชิงแข็งแกร่งในชัยชนะในสงครามเวียดนามที่มีเหนือสหรัฐอเมริกา ประกอบกับความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างเวียดนามกับสหภาพโซเวียต ทำให้ไทยและประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์กับเวียดนาม ทั้งนี้โดยหวังว่าความใกล้ชิดจะนำมาสู่การลดความเป็นปฏิปักษ์ (ธัญญาทิพย์ ศรีพนา, 2544 : 5)

ปัจจัยที่นำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์กับไทยของฝ่ายเวียดนาม มีดังนี้

1. การตอบสนองของรัฐบาลเวียดนามต่อทำที่อันเป็นมิตรและความพยายามในการปรับความสัมพันธ์ของรัฐบาลไทย โดยเวียดนามประจักษ์ถึงเจตนารมณ์ของรัฐบาลไทยในขณะนั้นในการดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างเป็นทางการเป็นอิสระอย่างแท้จริง และเวียดนามพอใจในจุดยืนและทำที่

ของรัฐบาลไทยต่อการถอนฐานทัพของสหรัฐอเมริกาออกจากดินแดนไทย ซึ่งทั้งเวียดนาม ลาว และกัมพูชาถือว่าเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของตน

2. ความจำเป็นในการแสวงหาการยอมรับในความชอบธรรมของรัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามจากประเทศในภูมิภาคและประชาคมโลก และความสำนึกตระหนักในความจำเป็นในการรับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจเพื่อการสร้างชาติจากต่างประเทศ ที่มีใช้เพียงแต่เฉพาะจากประเทศสังคมนิยมเท่านั้น ทำให้เวียดนามเริ่มปรับท่าทีและหาทางที่จะปรับความสัมพันธ์กับประเทศที่อยู่นอกค่ายสังคมนิยม ดังจะเห็นว่าหลังจากสามสัปดาห์ที่เวียดนามเหนือมีชัยชนะเหนือรัฐบาลไซง่อน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเวียดนามนายฟาน เหี่ยน (Phan Hien) ได้ทำการเยือนประเทศในอาเซียน ดังเช่น อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซียและไทย นอกจากนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงปี 2519 และ 2520 เป็นช่วงเวลาที่เวียดนามดำเนินการรุกทางการทูต เพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางการเมือง การทูตและสรรหาการยอมรับในความถูกต้องและความชอบธรรมของรัฐบาลแห่ง “สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม” จากประเทศต่างๆ ในประชาคมโลก และที่สำคัญเพื่อหามิตรประเทศเพื่อที่จะนำมาถ่วงดุลย์กับอิทธิพลและภัยคุกคามจากจีน

ไทยและเวียดนามได้มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันขึ้นเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2519 ซึ่งตั้งอยู่บนหลักการ 4 ประการ อันเป็นพื้นฐานในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างกัน ดังนี้

1. การเคารพในเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดนของกันและกัน การไม่รุกราน การไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน ความเสมอภาค การได้ประโยชน์ร่วมกัน และการอยู่ร่วมกันโดยสันติ

2. การไม่ยินยอมให้ประเทศอื่นใดใช้ดินแดนของตนเป็นฐานเพื่อรุกรานหรือแทรกแซงอีกฝ่ายหนึ่งหรือประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคนี้ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

3. การสถาปนาความสัมพันธ์ฉันมิตรและเพื่อนบ้านที่ดี ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม บนพื้นฐานของความเสมอภาคและการได้ประโยชน์ร่วมกัน การระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศต่างๆ ในภูมิภาคโดยการเจรจา โดยยึดหลักความเสมอภาค ความเข้าใจ และการเคารพซึ่งกันและกัน

4. การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคเพื่อสร้างสรรค์ประเทศเหล่านั้นให้เจริญ โดยคำนึงถึงเงื่อนไขของแต่ละประเทศ เพื่อประโยชน์แห่งเอกราช สันติภาพ และความเป็นกลางที่แท้จริงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อันจะเป็นการส่งเสริมสันติภาพในโลก

หลังจากการสถาปนาการทูตระหว่างกันในเดือนสิงหาคม 2519 ไทยได้เปิดสถานเอกอัครราชทูตที่กรุงฮานอยในปี พ.ศ. 2521 และสถานกงสุลใหญ่ที่นครโฮจิมินห์ ใน พ.ศ. ปี 2535 และเวียดนามได้เปิดสถานเอกอัครราชทูตในประเทศไทยเมื่อปี 2521 เมื่อพิจารณาจากปัจจัยด้านภูมิรัฐศาสตร์ สถานะทางการเมือง ขนาดของประเทศ ชีตความสามารถทางเศรษฐกิจของเวียดนาม เจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ที่มั่นคงและความเข้าใจอันดีกับไทยเพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว การพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือไทย และเวียดนามตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจึงมีลักษณะของการพัฒนาความร่วมมือบนผลประโยชน์ร่วมกันในเชิง “หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์” โดยยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามนั้นถือเป็นหัวใจสำคัญในการที่ทำให้บรรลุเป้าหมายในความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศซึ่งยุทธศาสตร์ทางการเมืองและความมั่นคงได้มีการกำหนดเป้าหมายหลักไว้ดังนี้

1. กระชับและขยายความสัมพันธ์ ความร่วมมือกับเวียดนามในทุกด้าน ทั้งการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและการพัฒนาทั้งทางภาครัฐภาคเอกชนและประชาสังคมและในระดับทวิภาคี ภูมิภาค และพหุภาคี

2. เสริมสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์(Strategic Partnership) โดยอาศัยความใกล้ชิดด้านภูมิศาสตร์และโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมต่อสองประเทศ เพื่อผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายโดยเฉพาะผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

3. ใช้ประโยชน์จากอิทธิพลของความสัมพันธ์ที่แนบแน่นที่เวียดนามมีกับลาวและกัมพูชา ในการส่งเสริมผลประโยชน์และรักษาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งสองประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันซึ่งไทยริเริ่มโครงการความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านหลายโครงการเพื่อผลประโยชน์ที่ร่วมกัน

4. ร่วมกันส่งเสริมบทบาทและสถานะที่โดดเด่นของประเทศภายในกลุ่มความร่วมมืออาเซียน

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามในปัจจุบันอยู่ในระดับที่ดี ไม่มีปัญหาสำคัญค้างคา มีการแลกเปลี่ยนการเยือนในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง มีการไปมาหาสู่ระหว่างกันเพิ่มขึ้นรวมถึงในระดับท้องถิ่นจากการที่มีเส้นทางเชื่อมโยงถึงกันค่อนข้างสะดวก ทั้งสองฝ่ายได้จัดทำความตกลงรูปแบบต่าง ๆ ระหว่างกันรวมแล้วกว่า 40 ฉบับ

กรอบความร่วมมือของทั้งสองประเทศในปัจจุบันได้วางกลไกสำหรับดูแลความสัมพันธ์ในหลายระดับ ในระดับสูงสุดมีการประชุมคณะรัฐมนตรีร่วมไทย - เวียดนามอย่างไม่เป็นทางการ (Joint Cabinet Retreat : JCR) ซึ่งในการประชุม JCR ครั้งที่ 1 เมื่อปี 2547 ทั้งสองฝ่ายได้

แสดงเจตนาพร้อมใน “แถลงการณ์ร่วมว่าด้วยกรอบความร่วมมือไทย - เวียดนาม ในทศวรรษแรกของศตวรรษที่ 21” (Joint Statement on the Thailand - Vietnam Cooperation Framework in the First Decade of the 21st Century) ระบุให้มีการเพิ่มพูนความร่วมมือในทุก ๆ ด้าน และตกลงให้จัดตั้งกลไกการหารือร่วม (Joint Consultative Mechanism : JCM) เพื่อให้เป็นกลไกในระดับรองจาก JCR และทำหน้าที่ดูแล ประสานความร่วมมือในภาพรวมแทนคณะกรรมการร่วมไทย - เวียดนาม (Joint Commission : JC) ในด้านการเมืองและความมั่นคง มีความร่วมมือและประสานกันอย่างใกล้ชิด โดยมีกรอบการประชุมคณะทำงานร่วมว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง (Joint Working Group on Political and Security Cooperation : JWG on PSC) เป็นกลไกที่สำคัญ ซึ่งมีเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นประธานฝ่ายไทย ในปัจจุบันไทยและเวียดนามตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพื่อรับมือกับสิ่งท้าทายใหม่ ๆ ที่เพิ่มขึ้นในอนุภูมิภาค โดยมีแผนงานความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง "Thailand-Vietnam Joint Plan of Action on Political and Security Cooperation (2008-2010)" กำหนดกรอบความร่วมมือสำหรับด้านการทหารมีบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการลาดตระเวนร่วมระหว่างกองทัพเรือไทย-กองทัพเรือเวียดนาม รวมทั้งมีการประชุมคณะทำงานร่วมไทย-เวียดนามว่าด้วยการจัดระเบียบทางทะเลอย่างสม่ำเสมอ

4.1.2 ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ : การค้า การลงทุน

ความสัมพันธ์ทางธุรกิจอย่างเป็นทางการระหว่างไทยและเวียดนามได้หยุดชะงักลงหลังจากที่เวียดนามได้บุกกัมพูชาเมื่อปลายปี 2521 จนกระทั่งในกลางปี 2531 เมื่อรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้ประกาศนโยบาย “เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า” ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจไทยและเวียดนามจึงเริ่มพัฒนาอีกครั้ง การพัฒนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและเวียดนามได้พยายามวางกรอบความสัมพันธ์ในกรอบกว้างอย่างเป็นทางการ โดยมีการลงนามในข้อตกลงว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมไทยและเวียดนามว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (The Agreement on the Establishment of the Joint Commission on Economic Cooperation) เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2534 และหลังจากนั้น ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในข้อตกลงทางเศรษฐกิจอีกหลายฉบับต่อมา

ความสัมพันธ์ในกรอบการค้าไทยและเวียดนาม ในกรอบของความสัมพันธ์ทางการค้าไทยและเวียดนามได้ลงนามพิธีสารว่าด้วยการแก้ไขข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า และเทคนิคเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2535 (The protocol on Amendments of the 1978 Agreement on Trade, Economic and Technical Cooperation) และหลังจากที่นายกรัฐมนตรีเวียดนาม นายหวอ วัน

เกียต (Vo Van Kiet) ได้เดินทางมาเยือนประเทศไทยในเดือนตุลาคม 2534 รัฐบาลไทยได้ลงนามในข้อตกลงเกี่ยวกับการให้สินเชื่อระยะยาวมูลค่า 150 ล้านบาทแก่เวียดนาม (The Agreement on Thai Long-term Credit for Vietnam) เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2535 ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งของความช่วยเหลือในกรอบการค้าที่ไทยได้ให้แก่เวียดนาม นอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายยังได้ลงนามในข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยกับสภาหอการค้าและอุตสาหกรรมเวียดนาม พ.ศ. 2537 (The Agreement on Cooperation between Industrial Association of Thailand and Chamber of Commerce and Industry of Vietnam, 1994) และบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทางการค้าระหว่างไทยและเวียดนาม (Memorandum of Understanding on Trade Cooperation between Thailand Vietnam) ในวันที่ 31 กรกฎาคม 2540 อันนำไปสู่การประชุมคณะอนุกรรมการด้านการค้าครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2546 (สัญญาทิพย์ ศรีพนา, 2544 : 18) โดยมียุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจที่สำคัญ ดังนี้

1. จัดทำและปฏิบัติตาม “ยุทธศาสตร์ร่วมเพื่อความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจ” (Joint Strategy for Economic Partnership - JSEP) ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นเหมือนแผนแม่บทในการดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างกันในระยะยาว โดยกำหนดสาขาความร่วมมือ 7 สาขา ได้แก่ การค้า การลงทุน การผลิต การเงิน โครงสร้างพื้นฐาน พลังงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
2. ให้ประเทศไทยสามารถติดต่อร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับเวียดนาม ทั้งด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวในทุกระดับ เพื่อโอกาสและผลประโยชน์ในด้านต่างๆ ทางเศรษฐกิจของไทย
3. มีความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอย่างสร้างสรรค์กับเวียดนาม เพื่อให้เกิดการเกื้อกูลและเสริมกับการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย โดยเป็นคู่แข่งกับไทยในภาคธุรกิจต่างๆ ให้น้อยที่สุด
4. เสริมสร้างความมั่นคงแข็งแกร่งจากความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจที่ทั้งสองประเทศต่างมีศักยภาพ อาทิ การผลิตข้าว อาหารทะเล ยางพารา ประมง เป็นต้น โดยเฉพาะในตลาดที่สำคัญของทั้งสองประเทศ
5. เสริมสร้างความใกล้ชิดทางด้านกายภาพ โดยการร่วมพัฒนาเส้นทาง East – West Economic Corridor – EWEC เส้นทางคมนาคมทางทะเล รวมทั้งการเชื่อมโยงระบบโทรคมนาคมและ IT เพื่อขยายผลประโยชน์ร่วมกันทางเศรษฐกิจให้มากขึ้น
6. ส่งเสริมความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม โดยปฏิบัติตามความตกลงด้านความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ซึ่งลงนามเมื่อปี 2540 และผลของการประชุมคณะรัฐมนตรีร่วมไทย-เวียดนาม ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 20-21 กุมภาพันธ์ 2547 ซึ่งได้มีการเห็นชอบให้ขยายความร่วมมือด้านมาตรการวิทยาการ เทคโนโลยีด้านอิเล็กทรอนิกส์

คอมพิวเตอร์ การจัดตั้งอุทยานวิทยาศาสตร์และการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติด้วยดาวเทียม รวมทั้งข้อเสนอของฝ่ายไทยในการจัดตั้ง Thailand-Vietnam Material Science Centre

ด้านการค้าไทยและเวียดนามได้ให้ความสำคัญกับในเรื่องเศรษฐกิจและได้กระชับความสัมพันธ์กันมากขึ้น โดยเวียดนามได้เปลี่ยนการดำเนินนโยบายทางด้านเศรษฐกิจซึ่งมีการปฏิรูปเศรษฐกิจ Doi Moi และขณะที่ไทยเองก็มีนโยบายเปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า ทำให้ไทยและเวียดนามได้ร่วมมือเป็นหุ้นส่วนทางการค้าต่อกันและบรรลุข้อตกลงทางด้านเศรษฐกิจหลายฉบับ โดยการค้าในปี 2554 ด้านการค้าไทย - เวียดนาม มีมูลค่า 9.086 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ขยายตัวร้อยละ 25.47 จากปี 2553) ไทยส่งออกไปเวียดนาม 7.059 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และนำเข้าจากเวียดนาม 2.027 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งรายการสินค้าสำคัญที่ไทยส่งออกไปเวียดนาม ได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป เม็ดพลาสติก เคมีภัณฑ์ เหล็กและเหล็กกล้า รถยนต์ รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์ยาง เครื่องจักรกล เครื่องใช้ไฟฟ้า และรายการสินค้าสำคัญที่ไทยนำเข้าจากเวียดนาม ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน เครื่องจักรไฟฟ้า เหล็กและเหล็กกล้า ด้ายและเส้นใย น้ำมันดิบกาแฟ ชา เครื่องเทศ เคมีภัณฑ์ ถ่านหินและเครื่องมือการแพทย์

ด้านการลงทุนในเวียดนาม ไทยมีโครงการลงทุนในเวียดนามแล้ว 266 โครงการ รวมมูลค่า 5.75 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งสูงเป็นอันดับที่ 11 โดยในปี 2554 ไทยลงทุนในเวียดนาม 27 โครงการ มูลค่า 142 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จังหวัดที่เอกชนไทยไปลงทุนมากที่สุดคือนครโฮจิมินห์ และจังหวัดข้างเคียง ซึ่งได้แก่จังหวัดด่งไญและจังหวัดบิ่นเยื่อน ส่วนประเภทของสาขาการลงทุนของไทยในเวียดนาม ได้แก่

1. สาขาเกษตรกรรม ได้แก่ ประมงและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร อันได้แก่ การเลี้ยงกุ้ง การเลี้ยงไก่ การปลูกกล้วยไม้
2. อุตสาหกรรมอาหาร ได้แก่ การแปรรูปอาหาร อาหารทะเล อาหารสัตว์ และผลผลิตทางการเกษตรต่างๆ ดังเช่น สับปะรดกระป๋อง การผลิตแป้งมันสำปะหลัง การแปรรูปถั่วลิสงส่งออก การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด
3. สาขาอุตสาหกรรม และการก่อสร้าง ได้แก่ การสำรวจการขุดแร่ ขุดพลอย การเจียรในพลอย การผลิตวัสดุก่อสร้างเตาแก๊สและถังบรรจุแก๊ส การผลิตแก๊สเหลว การผลิตเม็ดพีวีซี การผลิตมอเตอร์ไฟฟ้า การผลิตผงตะกั่วออกไซด์ การผลิตอะไหล่ประกอบจักรยานยนต์ การผลิตขวดแก้ว การผลิตแหวน การผลิตสี การทำคอนกรีตสำเร็จรูป การสร้างโรงแรม ที่อยู่อาศัย สำนักงาน ศูนย์การค้าธุรกิจ
4. สาขาบริการ ได้แก่ การให้บริการสนามกอล์ฟ ร้านอาหาร ภัตตาคาร ธุรกิจการท่องเที่ยว และการให้เช่าที่อยู่อาศัย

5. สาขาการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค ได้แก่ กระดาษเช็ดหน้า ผ้าอนามัย ไฟแช็ค ปากกา น้ำดื่ม เสื้อผ้าสำเร็จรูป เส้นด้าย

6. สาขาการพัฒนาที่ดิน อันรวมถึงการสร้างนิคมอุตสาหกรรม

7. สาขาการสาธารณสุข โภค อาทิจ ไฟฟ้า

การลงทุนไทยที่มีศักยภาพและมีโอกาสที่ดีก็คือ การแปรรูปผลผลิตทางเกษตร อันได้แก่ การแปรรูปอาหาร และผลิตภัณฑ์เกษตรต่างๆ ดังเช่นปลากระป๋อง การผลิตแป้งมันสำปะหลัง การแปรรูปถั่วลิสงส่งออก การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ โดยมีบริษัทไทยที่สำคัญ เช่น บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ลงทุนด้านอาหารสัตว์ บริษัทสยามซีเมนต์ลงทุนในอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์และวัสดุก่อสร้าง และบริษัทอมตะกรุ๊ปลงทุนพัฒนาเขตอุตสาหกรรม บริษัทไทยนครพัฒนาผลิตยาและเครื่องดื่ม กระจกแดงผลิตเครื่องดื่มบำรุงกำลัง ศรีไทยซูเปอร์แวร์ผลิตภัณฑ์พลาสติก ธนาคารกรุงเทพฯ เป็นต้น (ธัญญาทิพย์ ศรีพนา, 2544 : 21)

4.1.3 ความสัมพันธ์ด้านด้านวิชาการ สังคมวัฒนธรรม

ความร่วมมือทางด้านวิชาการ สังคมวัฒนธรรม ไทยและเวียดนามได้ลงนามความร่วมมือทางด้านวิชาการระหว่างกันมานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ซึ่งได้ผ่านกรอบการประชุมความร่วมมือทางวิชาการไทย-เวียดนาม ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) ในปัจจุบันมีการแลกเปลี่ยนการสอนภาษาโดยมีการสอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยหลักๆ 5 แห่งของเวียดนาม (ที่กรุงฮานอย นครโฮจิมินห์ และนครดานัง) และสถาบันการศึกษาของไทยหลายแห่งก็เปิดการสอนภาษาเวียดนาม และไทยและเวียดนามได้ลงนามความร่วมมือทางวัฒนธรรมขึ้นเพื่อให้มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและภาคประชาชนของทั้งสองประเทศ

ความร่วมมือด้านวัฒนธรรมเป็นอีกมิติหนึ่งของความสัมพันธ์ไทยและเวียดนาม ความร่วมมือทางวัฒนธรรมนี้เป็นมิติความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนต่อประชาชน ในวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2539 ในการครบรอบความสัมพันธ์ 20 ปี รัฐบาลไทยและรัฐบาลเวียดนามได้บรรลุข้อตกลงว่าความร่วมมือด้านวัฒนธรรม (Agreement on Cultural Cooperation, 1996) ข้อตกลงนี้ก็คือเครื่องหมายบอกพัฒนาการใหม่ในความร่วมมือทางวัฒนธรรมระหว่างสองประเทศ ความร่วมมือทางวัฒนธรรมระหว่างไทยและเวียดนามมีความก้าวหน้าอย่างไม่เคยมีมาก่อน ความร่วมมือด้านวัฒนธรรมเป็นอีกมิติหนึ่งของความสัมพันธ์ไทยและเวียดนาม ซึ่งเป็นข้อตกลงในกรอบกว้างครอบคลุมถึงความร่วมมือทางการศึกษา เทคนิค วิชาการ อันรวมถึงการวิจัยการศึกษาเกี่ยวกับวรรณคดี ความร่วมมือในด้านศิลปะ การแสดง การกีฬา ศาสนา และการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น

(สัญญาทิพย์ ศรีพนา, 2544 : 26) และได้มีกิจกรรมมากมายที่จัดขึ้น อาทิ การแลกเปลี่ยนการเยือน การสัมมนา งานมหกรรม วัฒนธรรม ฯลฯ ความร่วมมือทางด้านต่างๆ ได้ดำเนินการอย่างเข้มแข็ง อาทิ สื่อมวลชน นาฏศิลป์ ละคร ภาพยนตร์ การพิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดจิตรศิลป์ ลิขสิทธิ์ ฯลฯ มาตรการที่จำเป็นต่างๆ ได้นำมาใช้ เช่น การสนองข่าวสาร การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ถ่ายทำ ภาพยนตร์ข่าวเพื่อเผยแพร่แก่ประชาชนของประเทศตน สนับสนุนทางด้านเทคนิคในด้านวิชาการ ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ การแลกเปลี่ยนนักวิจัย เป็นต้น โดยความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนาม ได้มีการยุทธศาสตร์ด้านสังคมวัฒนธรรม ดังนี้

1. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนการเยือน (ผู้แทนทางวัฒนธรรม คณะนาฏศิลป์ สื่อมวลชน) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่นที่จังหวัดต่างๆ ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยและภาคกลางของเวียดนามจัดขึ้นเป็นประจำ

2. ให้ประชาชนเวียดนามรู้จักและเข้าใจประเทศไทยมากขึ้น โดยเฉพาะพัฒนาการต่างๆ ที่เป็นไปภายใต้สังคมเปิด ทั้งนี้เพื่อลดและขจัดทัศนคติที่ไม่ถูกต้องหรือเป็นลบต่อไทย

3. ให้เวียดนามมีความคิดอ่านที่ใกล้ชิดและเข้ากันได้กับไทย ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างกันเป็นไปอย่างภาคภูมิใจได้

4. ให้องค์กรทางสังคมของเวียดนามและไทยมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน ให้ประชาชนของทั้งสองประเทศเดินทางไปมาหาสู่กันมากยิ่งขึ้น และให้คนไทยเชื้อสายเวียดนามมีบทบาทในการเชื่อมต่อนความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ

5. ส่งเสริมการประชุมระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดของไทยและเวียดนาม โดยเฉพาะจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการสถาปนาความสัมพันธ์บ้านพี่เมืองน้อง ทั้งนี้เพื่อติดตามกิจกรรมและดำเนินความร่วมมือระหว่างกันให้เกิดรูปธรรมมากที่สุด

6. ส่งเสริมความร่วมมือด้านวิชาการ ทั้งในรูปแบบของการให้ทุนฝึกอบรมในสาขาต่างๆ การสอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยในเวียดนาม เป็นต้น

นับตั้งแต่ไทยและเวียดนามมีความตกลงทางด้านวัฒนธรรมระหว่างกัน และตลอดระยะเวลา 35 ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตไทยเวียดนาม ซึ่งจะเห็นได้ว่าเวียดนามมีความพร้อมที่จะร่วมมือกับประเทศไทยในด้านความร่วมมือทางสังคมวัฒนธรรมค่อนข้างมาก จนนำไปสู่การเกิดโครงการความร่วมมือระหว่างไทยไทยกับเวียดนามต่างๆ เพื่อที่จะทำให้ประชาชนของทั้งสองประเทศมีปฏิสัมพันธ์และมีกิจกรรมระหว่างกัน ได้แก่

1. โครงการสอนภาษาไทย ณ มหาวิทยาลัยในกรุงฮานอยและโฮจิมินห์ โครงการนี้ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะส่งเสริมความเข้าใจในระดับประชาชนและเยาวชนในลักษณะการเรียนรู้อาษาไทย

2. โครงการโรงเรียนสอนภาษาเวียดนาม โดยรัฐบาลเวียดนามสนับสนุนงบประมาณ ในการสร้างโรงเรียนสอนภาษาเวียดนามที่จังหวัดนครพนม เพื่อให้ประชาชนทั้งสองประเทศได้เรียนรู้ภาษาระหว่างกันมากขึ้น

3. โครงการห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เป็นโครงการของกระทรวงการต่างประเทศร่วมกับ จังหวัดนครพนม ได้ดำเนินโครงการ “ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์” (E-library) ภายในหมู่บ้านนาออก เพื่อใช้สำหรับเผยแพร่ความรู้ด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านวัฒนธรรมไทยและเวียดนาม และยังเป็นการ “ต่อยอด” โครงการหมู่บ้านมิตรภาพไทย-เวียดนาม

4. โครงการให้ทุนการศึกษาแลกเปลี่ยนระหว่างไทยและเวียดนาม เป็นโครงการต่อเนื่อง โดยการแลกเปลี่ยนนักเรียนและอาจารย์ระหว่างทั้งสองประเทศจะให้นิถิตทุนฝึกอบรมหรือทุนการศึกษาแก่นักเรียนเวียดนามมาศึกษาที่มหาวิทยาลัยในประเทศไทย

5. โครงการทอดกฐินพระราชทาน ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยโครงการนี้เริ่มมาตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีของประชาชนทั้งสองประเทศ และเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีระหว่างพุทธศาสนา โดยโครงการนี้จัดมาต่อเนื่องทุกปี

6. การศึกษาดูงานโครงการคอยดุง เป็นการนำคณะผู้แทนจากเวียดนามจำนวน 15 คนมาศึกษาดูงานพัฒนาคอยดุง โดยฝ่ายเวียดนามต้องการมาศึกษาดูงานโครงการคอยดุง เพื่อใช้เป็นแบบอย่างในการใช้แนวทางการพัฒนาทางเลือกแบบยั่งยืนในการแก้ปัญหาความยากจน และความล้มเหลวในการพัฒนาโดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกลและทุรกันดารในเวียดนาม

7. การศึกษาดูงานความก้าวหน้าด้านสาธารณสุขในด้านการใช้ยาเทียมที่ประเทศไทย เพื่อให้ความรู้แก่ช่างทำยาเทียมชาวเวียดนามเพื่อที่จะพัฒนาศักยภาพการทำยาเทียมแก่ชาวเวียดนามที่ได้รับผลกระทบจากภัยระเบิด โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคกลางของเวียดนามซึ่งที่ผ่านมา คณะช่างทำยาเทียมเวียดนามได้เข้ามาอบรมทำยาเทียมที่ประเทศไทย

8. โครงการ Thailand EXPO and Culture เพื่อการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมของไทยให้กับชาวเวียดนาม เพื่อเป็นการกระชับความร่วมมือระหว่างกันให้ใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2544 มีการจัดงาน Thailand EXPO and Culture 2001 ที่นครโฮจิมินห์ ในงานมีการนำศิลปะและการแสดงทางวัฒนธรรมของไทยไปจัดแสดง ซึ่งร้านของไทยได้รับความสนใจจากประชาชนชาวเวียดนามเป็นอย่างมาก แต่ละร้านสามารถประสานผลประโยชน์ทางธุรกิจร่วมกันกับบริษัทเอกชนเวียดนามได้เป็นอย่างดี

เมื่อหากเราจะพิจารณาถึงสถานะความสัมพันธ์ที่ดีทั้งระดับการพัฒนาที่ไม่ห่างกันมากตลอดจนความไว้วางใจกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเวียดนามมีความพร้อมที่จะร่วมมือกับไทยในด้าน

วัฒนธรรมค่อนข้างมาก นอกจากนั้นชาวไทยเชื้อสายเวียดนามยังสามารถเป็นพลังสำคัญในการผลักดันความร่วมมือด้านนี้ด้วยอีกทางหนึ่ง โดยเวียดนามได้ให้ความสนใจในการพัฒนาหมู่บ้านมิตรภาพไทย - เวียดนาม ที่บ้านนาจอก ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นสถานที่ที่อดีตรัฐมนตรีโฮจิมินห์เคยพำนักในช่วงกอบกู้เอกราช เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ซึ่งรัฐบาลเวียดนามยังได้สนับสนุนงบประมาณ 350,000 ดอลลาร์สหรัฐในปี 2549 ในการสร้างโรงเรียนสอนภาษาเวียดนามที่จังหวัดนครพนม (หรือที่เรียกว่า “ศูนย์มิตรภาพนครพนม-ฮานอย”) ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทย-เวียดนาม โดยจังหวัดนครพนมได้ทำพิธีเปิดศูนย์มิตรภาพนครพนม-ฮานอยอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2551

กลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนและกระชับความสัมพันธ์ภาคประชาชนระหว่างไทยและเวียดนาม ได้แก่ สมาคมมิตรภาพไทย-เวียดนามและสมาคมมิตรภาพเวียดนาม-ไทย ล่าสุดไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมร่วมกันของสองสมาคมครั้งที่ 1 ขึ้นเมื่อวันที่ 11-13 มีนาคม 2553 ที่จังหวัดขอนแก่น ซึ่งสมาคมมิตรภาพทั้งสองได้กำหนดกิจกรรมและโครงการร่วมกันสำหรับปี 2553 ด้วยแล้ว เช่น การแลกเปลี่ยนเยาวชนไทยกับเยาวชนเวียดนาม การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทยและภาษาเวียดนามในระดับมัธยมและอุดมศึกษา และการแลกเปลี่ยนบุคลากรด้านการศึกษา ซึ่งระหว่างวันที่ 8-10 ตุลาคม 2553 คณะผู้บริหารสมาคมมิตรภาพไทย-เวียดนามได้เดินทางเยือนกรุงฮานอยเพื่อเข้าร่วมงานฉลองครบรอบ 1,000 ปีกรุงฮานอย และเมื่อวันที่ 5-7 สิงหาคม 2554 ได้มีการจัดการประชุมร่วมกันของสมาคมมิตรภาพไทย-เวียดนาม และสมาคมมิตรภาพเวียดนาม-ไทย ครั้งที่ 2 ที่ กรุงฮานอย พร้อมทั้งกิจกรรมฉลองในโอกาสครบรอบ 35 ปีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-เวียดนาม อีกด้วย

ในการเฉลิมฉลองความสัมพันธ์ 35 ปี ในปี พ.ศ. 2554 ซึ่งถือเป็นปีแห่งการครบรอบ 35 ปีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตไทย - เวียดนาม โดยในวันที่ 6 สิงหาคม 2554 กระทรวงการต่างประเทศของไทย ได้จัดกิจกรรมเพื่อเฉลิมฉลองโอกาสดังกล่าวในวันที่ 23 สิงหาคม 2554 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม ได้แก่ การจัดงานสัมมนาเกี่ยวกับความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมและโอกาสการค้าและการลงทุนในเวียดนาม การเปิดตัวหนังสือ จัดงานนิทรรศการภาพถ่ายและภาพถ่ายความสัมพันธ์ไทย - เวียดนาม งานแสดงศิลปวัฒนธรรม และฝ่ายเวียดนามได้จัดกิจกรรมเพื่อร่วมเฉลิมฉลองในโอกาสครบรอบ 35 ปีความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-เวียดนาม ที่ประเทศไทย อาทิเช่น การจัดการสัมมนาทางวิชาการ การประชุมระหว่างสมาคมมิตรภาพไทย - เวียดนามกับสมาคมมิตรภาพเวียดนาม -ไทย เป็นต้น

4.2 ความสัมพันธ์ด้านพระพุทธศาสนาไทยและเวียดนาม

ความสัมพันธ์ด้านพระพุทธศาสนาเป็นอีกความความสัมพันธ์รูปแบบหนึ่งระหว่างไทยและเวียดนาม โดยเป็นลักษณะรูปแบบของความสัมพันธ์ภาคประชาชน ซึ่งประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ล้วนแล้วแต่ได้รับอิทธิพลทางศาสนาทั้งจากอินเดียและจีน รวมทั้งไทยและเวียดนามก็ล้วนแล้วแต่ได้รับอิทธิพลนั้น ทำให้อาณาบริเวณนี้มีจุดร่วมทางวัฒนธรรมหรือชุมชนทางวัฒนธรรม และได้อาศัยการติดต่อสื่อสารกันผ่านพรมแดนทางวัฒนธรรมมาเป็นเวลาอันยาวนาน ก่อนที่ชุมชนต่างๆ ในภูมิภาคนี้จะตกเป็นเมืองขึ้นของต่างชาติในยุคการค้าอาณานิคม

ไทยและเวียดนามก็เช่นเดียวกัน โดยทั้งสองประเทศได้มีการติดต่อสัมพันธ์กันโดยเงื่อนไขทางวัฒนธรรมก่อนที่จะมีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันในปี พ.ศ. 2519 และปรากฏว่ามีชาวเวียดนามได้อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารอยู่ในประเทศไทย ในรัชสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี ในปี พ.ศ. 2319 นับว่าเป็นการเข้ามาอย่างเป็นทางการ อีกทั้งชาวเวียดนามกลุ่มนี้ยังได้รับพระราชทานที่ดินย่านพาหุรัด เพื่อให้เป็นที่ตั้งถิ่นฐาน และภายหลังก็ได้มีผู้อพยพชาวเวียดนามเข้ามาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เป็นระยะ โดยเฉพาะในปีพ.ศ. 2365 ได้มีชาวเวียดนามอพยพเข้ามาอีก และได้แยกออกเป็นจำนวน 2 กลุ่ม ซึ่งได้แยกกันตั้งบ้านเรือนอยู่ที่กรุงเทพฯ และจังหวัดกาญจนบุรี โดยชาวเวียดนามทั้ง 2 กลุ่ม มีทั้งที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ ชาวเวียดนามที่นับถือพุทธศาสนานั้น เมื่อตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ใดก็จะปรากฏว่ามักจะมีการสร้างวัดขึ้นในถิ่นที่ตั้งถิ่นฐานนั้น เพื่อใช้ประกอบกิจการพิธีทางศาสนาที่ตนนับถือ

โดยในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีมีการสร้างวัดพุทธขึ้น คือ พวกเวียดนามองเชียงซุน ซึ่งสร้างอยู่ในบริเวณที่เรียกว่า สนามน้ำจืด (ตลาดมิ่งเมือง) และได้มีการนิมนต์พระสงฆ์เวียดนามมาปกครองดูแล เมื่อต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานที่ดินให้สร้างวัดแทนที่วัดเก่า และพระราชทานชื่อว่า “วัดมงคลสมาคม” พระสงฆ์เวียดนามที่อุปสมบทจากประเทศเวียดนามที่เข้ามาในประเทศไทยครั้งแรก มีพระสงฆ์เถระชั้นผู้ใหญ่ที่สำคัญจำนวน 2 รูป คือ พระครูคณาสมณาจารย์ (สิง) และพระครูคณานัมสมณาจารย์ (เหยี่ยวกรำ) ปรากฏว่ามีเฉพาะในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกฯ ในระยะนั้นปรากฏว่าพระสงฆ์เวียดนามที่บวชเรียนนั้นเป็นชาวเวียดนามที่เกิดในไทยทั้งสิ้น (มุสดี จันทวิมล, 2541 : 105-106)

สำหรับสาเหตุที่พระสงฆ์เวียดนามได้รับการยกย่องขึ้นในราชการนั้น เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 เมื่อครั้งยังทรงผนวชอยู่พระองค์ทรงมีความสนพระทัยใคร่จะทราบถึงประเพณีและการปฏิบัติของพระสงฆ์เวียดนาม (อนันนิทาย) ว่ามีเป็นมาอย่างไร จึงได้นิมนต์ต้องสิง (พระครูคณาสมณาจารย์) เจ้าอาวาสวัดญวนตลาดน้อยไปสอบถาม และองสิงได้กราบทูลจนเป็นที่พอพระราชหฤทัย จึงได้ทรงคุ้นเคยชอบพระราชอัธยาศัยมาแต่ครั้งนั้น ต่อมาเมื่อ

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงเถลิงถวัลยราชสมบัติแล้ว พระองค์ได้ทรงให้ความอุปถัมภ์ก้องสิ่งในการปฏิสังขรณ์วัดญวนตลาดน้อย และต่อมาได้ทรงยกย่องพระสงฆ์เวียดนามขึ้นเป็นพระพิธีหลวงอีกแผนกหนึ่ง เพื่อเข้าเฝ้าถวายพระพรในงานพระราชพิธีฉลองพระชนมพรรษาประจำปีมาจนถึงรัชกาลปัจจุบัน พระสงฆ์เวียดนามได้มีโอกาสมประกอบพิธีงเด็ก เมื่องานพระศพสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี เมื่อปี พ.ศ. 2404 ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคต เมื่อปี พ.ศ. 2408 ก็ได้โปรดเกล้าฯ ให้มีพิธีงเด็กในพระบรมราชวังอีกครั้งหนึ่ง การพิธีงเด็กจึงได้เข้าในระเบียบงานพระศพซึ่งเป็นการใหญ่เป็นประเพณีสืบต่อมา ในสมัยรัชกาลที่ 5 พระองค์ทรงช่วยเหลือในการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดญวนตลาดน้อย และทรงพระราชทานนามว่า “วัดอุภัยราชบำรุง” พร้อมทั้งทรงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานจัดระเบียบสมณศักดิ์พระสงฆ์เวียดนามอนัมนิกาย (จ้านกั ทงประเสริฐ, 2550 :296-299) พระสงฆ์เวียดนามอนัมนิกายในไทยจึงได้จัดระเบียบแบบแผนและพิธีต่างๆ ได้ปรับปรุงแก้ไขระเบียบประเพณีและการปฏิบัติพระธรรมวินัยให้คล้อยตามพระสงฆ์ไทยขึ้นหลายอย่าง

จากการสำรวจในปัจจุบันมีวัดอนัมนิกาย (วัดญวน) ในประเทศไทยรวม 10 วัด โดยอยู่ในกรุงเทพฯ 7 วัด โดยแบ่งเป็นเขตสัมพันธวงศ์ 5 วัด ได้แก่ 1.วัดกุศลสมาคร (วัดตรอกเต้า) 2. วัดโลกานุเคราะห์ 3.วัดอุภัยราชบำรุง (วัดญวนตลาดน้อย) 4.วัดชัยภูมิการาม 5. วัดมงคลสมาคม (วัดแปลงนาม) ในเขตบางซื่อ 1 วัด คือ วัดอนัมนิกายาราม (วัดญวนบางโพ) และในเขตดุสิต 1 วัด คือ วัดสมณานัมบริหาร (วัดญวนสะพานขาว) ส่วนอีก 3 วัด ได้แก่ 1. วัดถาวราราม (วัดญวนเมืองกาญ) อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี 2. วัดเขตรันานุกญาราม อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี และ 3. วัดถาวรารามหาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยทั้ง 10 วัดนี้ได้รับการรับรองจากรัฐบาลไทยอย่างถูกต้อง

วัดอนัมนิกายของชาวเวียดนามที่เกิดขึ้นในไทยนั้นเหล่านี้ล้วนเป็นหลักฐานที่สำคัญที่ได้แสดงถึงความสัมพันธ์ในทางพุทธศาสนาระหว่างไทยและเวียดนามมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 และวัดต่างก็ได้รับการดูแลและอุปถัมภ์จากพระมหากษัตริย์ไทยมาเป็นอย่างดีตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีอิสระในการบริหารจัดการตัวเอง โดยไม่ถูกกีดกันจากทางการไทย จึงทำให้วัดอนัมนิกายเหล่านี้ได้ดำเนินเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน และสามารถส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีให้กับไทยและเวียดนามได้ด้วยดีเสมอมา และยังสามารถส่งเสริมความร่วมมือในทางพุทธศาสนาในด้านต่างๆ เกี่ยวกับความร่วมมือทางพุทธศาสนา ด้านการศึกษา กิจกรรมทางพุทธศาสนา และการเผยแผ่ของทั้งสองประเทศได้เป็นอย่างดี

4.2.1 ความร่วมมือด้านพระพุทธศาสนา

การส่งเสริมความร่วมมือทางด้านพระพุทธศาสนานั้น รัฐบาลไทยและรัฐบาลเวียดนามต่างก็ได้ให้ความสำคัญในการกระชับความสัมพันธ์ในด้านนี้ โดยผ่านกรอบความร่วมมือทางด้านวัฒนธรรม จากการที่ได้บรรลุข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านวัฒนธรรมในปี 2539 ทำให้ไทยและเวียดนามได้ร่วมมือด้านศาสนาอย่างเป็นทางการขึ้น เมื่อนายเลอ กวางวินห์ (Le Quang Vinh) รองประธานคณะกรรมการศาสนาเวียดนามและคณะรวม 7 คน ได้เดินทางมาศึกษาดูงานกิจการศาสนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ โครงสร้างของสถาบันทางศาสนาและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมทางศาสนา ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรทางศาสนา

ในระหว่างวันที่ 11 – 15 สิงหาคม พ.ศ. 2549 นายถวิล สมัครรัฐกิจ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พร้อมด้วย นางจุฬารัตน์ บุญยากร ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม พร้อมด้วยคณะ ได้เดินทางไปเยือนประเทศเวียดนามตามคำเชิญของคณะสงฆ์ฝ่ายเถรวาทเวียดนาม การเดินทางครั้งนี้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและคณะ ได้เข้าพบ Mr. Dang Tai Timh ผู้อำนวยการฝ่ายต่างประเทศ ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมการศาสนาเวียดนาม กรุงเทพมหานคร โดยได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพระพุทธศาสนาในประเทศไทยและประเทศเวียดนาม (กฎ ระเบียบ ของกรมการศาสนาเวียดนาม)

ในเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 เมื่อนายเหิงยีน หู อวนห์ รองประธานคณะกรรมการจัดงานวิสาขบูชานานาชาติ พร้อมคณะผู้แทนของรัฐบาลเวียดนาม และเจ้าหน้าที่สถานทูตแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประจำประเทศไทย ได้เดินทางเข้ามากราบนมัสการ สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ณ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร โดยการเดินทางมาครั้งนี้ก็เพื่อศึกษาหาแนวทางและวิธีการจัดงานวันวิสาขบูชานานาชาติ ซึ่งในปี พ.ศ. 2551 ประเทศเวียดนามได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการอำนวยการวิสาขบูชานานาชาติ มอบให้ประเทศเวียดนามเป็นผู้จัดงานนี้ โดยขอไทยเป็นที่ปรึกษาในด้านการจัดงาน เพราะไทยมีประสบการณ์ในการจัดงานวันวิสาขบูชานานาชาติ มาถึง 3 ปี และประสบความสำเร็จโดยได้รับความไว้วางใจจากชาวพุทธทั่วโลก ดังนั้นรัฐบาลเวียดนามจึงขอคำปรึกษาจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากรัฐบาลไทย โดยเฉพาะมหาเถรสมาคมและมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในฐานะที่เป็นองค์กรหลักที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลไทยให้จัดงานวันวิสาขบูชานานาชาติ ซึ่งไทยก็ได้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาถึงแนวทางการจัดงาน ทั้งนี้รัฐบาลเวียดนามยังถือโอกาสการมาเยือนในครั้งนี้เชิญผู้แทนรัฐบาล ผู้แทนมหาเถรสมาคมของไทยและผู้แทนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไปร่วมงานดังกล่าวที่ประเทศเวียดนามด้วย

4.2.2 ความร่วมมือด้านการศึกษาพระพุทธศาสนา

ความสัมพันธ์ด้านการศึกษาพระพุทธศาสนาระหว่างไทยกับเวียดนาม เริ่มเมื่อเวียดนามได้หันมาสนใจในพุทธศาสนาแบบเถรวาท และต้องการที่จะเผยแพร่พุทธศาสนาแบบเถรวาทในเวียดนาม จึงให้ความสนใจในการศึกษาพุทธศาสนาแบบเถรวาท โดยมีพระเถระผู้ใหญ่ 3 รูป ของฝ่ายเถรวาทเวียดนาม ได้แก่ 1. พระHo Tong (Vansarakkhita) สมเด็จพระสังฆราชเถรวาทเวียดนาม ได้เดินทางมาศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทยเป็นเวลา 3 เดือน 2. พระTinh Su (Sapakricco) ได้เดินทางมาศึกษาอภิธรรมปิฎก ที่กรุงเทพมหานคร 3. พระHo Phap (Dhammarakito) ได้เดินทางมาเรียนวิปัสสนากับสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภเถระ) ซึ่งพระเถระทั้ง 3 รูป เมื่อครั้งเดินทางกลับประเทศเวียดนามแล้วก็ได้อีกกลับมาพัฒนาพุทธศาสนาเถรวาทในประเทศเวียดนาม หลังจากนั้นก็ส่งพระภิกษุเข้ามาศึกษาพุทธศาสนาในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน (สัมภาษณ์พระ Giac Tri, 2554)

โดยส่งเสริมด้านการศึกษาพุทธศาสนาขึ้นและได้ส่งพระภิกษุไปศึกษาต่างประเทศที่นับถือพุทธศาสนาแบบเถรวาท เมื่อในปี 2503 – 2513 ได้ทำการส่งพระภิกษุไปศึกษาพุทธศาสนาในประเทศต่างๆ ได้แก่ ประเทศไทย พม่า อินเดีย และศรีลังกา ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นได้ส่งพระภิกษุไปศึกษาต่างประเทศอินเดีย ได้แก่ พระKim Trieu, พระDung Chi, พระPhap Nhan, พระTam Luc พระภิกษุที่ส่งมาศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ได้แก่ พระKim Quang, พระGiac Minh, พระTinh Giac, พระHo Phap, พระTinh Duc, พระChon Tri, พระThien Dung และพระTri Minh พระภิกษุที่ส่งไปศึกษาพระพุทธศาสนาในพม่า ได้แก่ พระHo Nhan และ แม่ชีDieu Dang พระภิกษุที่ส่งไปศึกษาพระพุทธศาสนาที่ศรีลังกา ได้แก่ พระBuu Hien และ พระHo Pham

ซึ่งจะเห็นได้ว่าเวียดนามนั้นได้ให้ความสนใจในพุทธศาสนาเถรวาท และได้ส่งพระภิกษุเข้ามาศึกษาพุทธศาสนาในไทยมากกว่าประเทศอื่นในช่วงเวลาเดียวกัน จึงเห็นได้ว่าด้านการศึกษาพุทธศาสนาระหว่างไทยและเวียดนามนั้นมีที่มาและความเป็นไปในอดีต ซึ่งเราจะเห็นได้จากในปัจจุบันนี้ที่ทั้งเวียดนามและไทยเองก็ยังคงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนา ระหว่างกันมาจนถึงปัจจุบันนี้

ในปี พ.ศ. 2538 พระเหงียนวันทัน ธมฺมรกฺขิโต วัดเซตวัน (Ky Vien) ในนครโฮจิมินห์ ซึ่งเป็นพระภิกษุชาวเวียดนามได้เดินทางเข้ามาศึกษาพระพุทธศาสนา โดยพำนักอยู่ที่ วัดจากแดง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีความมุ่งมั่นที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทในเวียดนามให้เจริญรุ่งเรือง จึงได้ดำเนินการจัดส่งพระภิกษุสามเณรชาวเวียดนามเข้ามาศึกษาในประเทศไทย ในระยะแรกๆนั้น ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลเวียดนามในการออกหนังสือเดินทาง

ทางเข้าประเทศไทยได้ และเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลเวียดนามอนุญาตให้พระภิกษุชาวเวียดนามเดินทางเข้ามาศึกษาในประเทศไทยได้ โดยรัฐบาลเวียดนามได้ออกหนังสือเดินทางให้เข้ามาศึกษาในประเทศไทย

ส่วนในปัจจุบันนี้ ได้มีพระภิกษุชาวเวียดนามได้เดินทางมาศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทยมากขึ้น โดยกำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวนประมาณ 40-50 รูป โดยทางคณะสงฆ์เถรวาทเวียดนามได้ถวายทุนอุดหนุนการศึกษาให้กับพระภิกษุชาวเวียดนามที่เข้ามาศึกษาในไทย และได้อาศัยการสนับสนุนจากบรรดาศรัทธาญาติโยมที่ให้การอุปถัมภ์ในการเข้ามาศึกษาที่ไทยอีกส่วนหนึ่ง

ในส่วนของรัฐบาลไทยนั้น ได้ถวายทุนอุดหนุนการศึกษาแก่พระภิกษุชาวเวียดนามโดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ถวายทุนอุดหนุนการศึกษาพระปริยัติธรรมแก่พระภิกษุชาวเวียดนามที่เดินทางมาศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทย จำนวน 7 รูป (ธรรม-บาลี) จำนวน 5 ทุนๆ ละ 20,000 บาท และศึกษาที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 2 ทุนๆ ละ 22,000 บาท ซึ่งเป็นผลมาจากการพยายามกระชับความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ (สัมภาษณ์นาย นพรัตน์ เบญจวัฒน์นันท์, 2555)

นอกจากนี้ยังมีการดำเนินการส่งเสริมความสัมพันธ์ในระดับสถาบันการศึกษาของไทยและเวียดนาม โดยมีมหาวิทยาลัยสงฆ์ของไทยสองแห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาเวียดนาม (Vietnam Buddhist University) และสถาบันการศึกษาอื่นในเวียดนาม ในความร่วมมือทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาต่อกันด้วยดีในปัจจุบัน

โดยในพ.ศ. 2549 มีการประชุมทางวิชาการพระพุทธศาสนา การสัมมนา และการลงนามความร่วมมือทางวิชาการ ตามลำดับดังนี้ ในวันที่ 15-16 กรกฎาคม ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งของไทย ได้เข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการพระพุทธศาสนา ณ มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา นครโฮจิมินห์ โดยทางมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาเวียดนามเป็นเจ้าภาพจัดงาน โดยมีหัวข้อของการสัมมนา คือ พระพุทธศาสนาในศักราชใหม่ : โอกาสและอุปสรรค (Buddhism in the New Era: Chances and Challenges) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการจัดงาน คือเพื่อระดมความคิดเห็นจากพระสงฆ์และผู้แทนองค์กรชาวพุทธในเวียดนาม โดยอาศัยข้อเสนอแนะของนักวิชาการและผู้แทนชาวพุทธจากต่างประเทศประกอบ เพื่อนำไปพัฒนาพระสงฆ์และองค์กรทางพระพุทธศาสนาในเวียดนามจนถึงความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ ทั้งนี้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาเวียดนามและผู้แทนองค์กรชาวพุทธในเวียดนามกำลังจัดทำ

แผนพัฒนาอาคารสถานที่ของมหาวิทยาลัยจากที่เดิมไปสถานที่แห่งใหม่ และขอศึกษาพัฒนาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาในเวียดนาม ซึ่งมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาเวียดนามมีนักศึกษาที่เป็นภิกษุและภิกษุณีปัจจุบันประมาณ 700 รูป และยังได้หารือเรื่องความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาการศึกษาของพระสงฆ์เถรวาทในเวียดนามต่อไป

ต่อมา เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้เดินทางไปยังมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาเวียดนาม เพื่อร่วมสัมมนาทางวิชา เรื่อง พระพุทธศาสนาเพื่อสังคมในศตวรรษที่ 21 (Engaged Buddhism in 21st Century) โดยผู้บริหารจากมหาวิทยาลัยทั้งสองได้เสนอบทความทางวิชาการที่น่าสนใจอีกหลายเรื่องซึ่งการสัมมนาครั้งนี้ ซึ่งได้รับความสนใจจากพระสงฆ์และภิกษุณีของเวียดนาม เข้าร่วมสัมมนากว่า 500 รูป ทั้งนี้ในการสัมมนาได้มีการลงนามข้อตกลงความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย (MOU) ทั้งสองแห่ง โดยพระธรรมโกศาจารย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พร้อมด้วยคณะผู้บริหารระดับสูงได้ลงนามในความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาเวียดนาม ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของคณะสงฆ์ในนครโฮจิมินห์ ประเทศเวียดนาม เพื่อการแลกเปลี่ยน ร่วมมือและช่วยเหลือการพัฒนาทางวิชาการและกิจกรรมด้านพระพุทธศาสนา (ภาคผนวก)

ลักษณะความสัมพันธ์ทางการศึกษาระหว่างสถาบันการศึกษาสงฆ์ของทั้งสองประเทศยังได้มีการส่งเสริมกันอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเยือนระหว่างกันเพื่อศึกษาดูงานด้านพระพุทธศาสนาเพื่อทำความรู้จักกันให้มากยิ่งขึ้น โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้ส่งเสริมให้วิทยาเขตและวิทยาลัยสงฆ์ในสังกัดเชื่อมความสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน โดยอาศัยความใกล้ชิดทางด้านวัฒนธรรมเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ โดยวันที่ 23-27 สิงหาคม 2553 ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาประเทศเพื่อนบ้าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครพนม โดยพระมหาบรรณชัย ชวณฺโณ ผู้อำนวยการศูนย์ ได้นำคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ศึกษาดูงานด้านพระพุทธศาสนา ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในประเทศเวียดนามเช่น เมืองเว้ (Hue) เมืองดานัง (Danang) และเมืองฮอยอัน (Hoi an ancient town) พร้อมกันนี้ วิทยาลัยสงฆ์นครพนมได้ตกลงทำความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) กับวัดเทียนมู่ (Thien Mu Pagoda) และมหาวิทยาลัยดีตัน (Duytan University) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่ใหญ่ที่สุดในเวียดนามกลาง มีนักศึกษาทั้งหมด 35,000 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรี – เอก ใน 14 สาขาวิชา ซึ่งสถาบันการศึกษาทั้งสองแห่งนี้มีความยินดีที่จะร่วมมือทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาและวิชาการด้านอื่นๆกับวิทยาลัยสงฆ์นครพนม

เมื่อวันที่ 27 กันยายน-1 ตุลาคม พ.ศ. 2553 โดยการนำของรองอธิการบดี วิทยาเขตสุรินทร์ พร้อมคณะได้ไปศึกษาดูงานที่ตอนใต้ของประเทศเวียดนามอันได้แก่ จังหวัดตราวิน (Tra Vinh) และจังหวัดเกิ่นเทอ (Can Tho) ซึ่งเป็นดินแดนที่มีประชากรเป็นชาวเขมรอยู่ร่วมหลายแสนคน ซึ่งพูดได้ทั้งภาษาเขมรและภาษาเวียดนาม คณะผู้ศึกษาดูงานได้รับการต้อนรับจากผู้แทนรัฐบาลประเทศเวียดนามในจังหวัดตราวินและเกิ่นเทออย่างดียิ่ง ทั้งนี้ได้มีการมอบพระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาฯ ให้กับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดตราวินประเทศเวียดนาม และรับมอบพระไตรปิฎกฉบับประเทศเวียดนามให้กับ มหาจุฬาฯ วิทยาเขตสุรินทร์อีกด้วย คณะผู้ศึกษาดูงานได้ไปพบปะผู้บริหารเจ้าหน้าที่วิทยาลัยสงฆ์เกิ่นเทอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านศาสนา การศึกษาศิลปวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ยังได้พยายามพัฒนาและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนชาวพุทธทั้งหลาย และกับองค์กรพุทธนานาชาติทั่วโลก ทั้งนี้ยังอำนวยความสะดวกให้แก่พระสงฆ์จากบังคลาเทศ กัมพูชา ลาว พม่า เนปาล ศรีลังกา และเวียดนามซึ่งได้เข้ามาศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนาอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้มหาวิทยาลัยได้จัดถวายปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ให้ผู้นำชาวพุทธผู้มีเกียรติคุณดีเด่นจากประเทศต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งทางมหาจุฬาฯ ได้พิจารณาคัดเลือกแล้วว่าเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมและสร้างคุณูปการต่อวงการสงฆ์และสังคมโดยรวมโดยในปีการศึกษา 2553 ทางมหาจุฬาฯ ได้ถวายปริญญาพุทธศาสตรคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (พธ.ค.) ให้พระสงฆ์เถระเวียดนาม จำนวน 2 รูป ได้แก่ 1. Most Venerable Thich Giac Toan รองประธานสงฆ์เวียดนาม และ 2. Most Venerable Prof. Le Manh That รองอธิการบดีมหา วิทยาลัยพระพุทธศาสนาเวียดนาม และในปีการศึกษา 2554 ได้ถวายปริญญาพุทธศาสตรคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (พธ.ค.) ให้พระสงฆ์เถระเวียดนาม จำนวน 1 รูป คือ Most Venerable Tich Thien Tam เจ้าอาวาสวัดโฝมินห์ รองประธานสงฆ์ฝ่ายเถรวาทเวียดนาม

การสนับสนุนการศึกษาพระปริยัติธรรมภายในเวียดนาม สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ กรุงเทพมหานคร ได้ให้การสนับสนุนกิจการโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยได้สนับสนุนการก่อสร้างอาคารเรียน 2 ชั้น โดยใช้ชื่อว่า “โรงเรียนพระปริยัติธรรม มูลนิธิหลวงพ่อดาวปากน้ำ” ณ วัดเหวียนคง (Huyen Khong) จังหวัดเถียนเวี โดยจะใช้เป็นที่ศึกษาธรรมของพระภิกษุสามเณร ซึ่งในปัจจุบันภายในวัดแห่งนี้มีพระภิกษุและสามเณรศึกษาธรรมประมาณ 50 รูป

และนอกจากทางวัดยังได้ใช้อาคารเรียนหลังนี้เป็นที่เปิดสอนวิปัสสนากรรมฐาน ให้แก่พระภิกษุ สามเณร และพุทธศาสนิกชนทั่วไป

4.2.3 ความร่วมมือด้านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามผ่านทางกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างเป็นทางการ โดยการริเริ่มของนายสมปอง สวงวนบรรพ์ กงสุลใหญ่แห่งประเทศไทย ประจำนครโฮจิมินห์ในขณะนั้น ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนากับพุทธศาสนิกชนชาวเวียดนามในการทอดกฐินสามัคคีของชาวเวียดนาม โดยในปี 2545 ยังรับเป็นเจ้าภาพในการทอดกฐินในวัดเถรวาทเวียดนาม นครโฮจิมินห์ ได้แก่ วัดโฝมินห์ 1 ครั้ง และยังสามารถขยายความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาออกไป โดยการขอพระราชทานพระกฐินพระราชทานไปทอดถวายที่วัดโฝมินห์ นครโฮจิมินห์ อีก 3 ครั้ง และในปีต่อมายังได้เชิญพระกฐินพระราชทานไปทอดถวายยังวัดเถรวาทต่างๆ ตามต่างจังหวัดทางภาคใต้ของประเทศ อีกทั้งได้ขยายออกสู่วัดเถรวาทในภาคกลางของประเทศด้วย

โดยกิจกรรมด้านพุทธศาสนามีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงฮานอย และสถานกงสุลใหญ่ที่นครโฮจิมินห์ ซึ่งได้ดำเนินการเชิญพระกฐินพระราชทานไปทอดถวายที่เวียดนามเป็นประจำทุกปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยใช้มิติด้านพระพุทธศาสนาเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศ และยังเป็นการช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเถรวาทในเวียดนามอีกด้วย โดยสามารถแบ่งออกเป็น วันเวลาและสถานที่ได้ดังนี้

ตาราง 4.1 กิจกรรมถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ปี	ชื่อวัด	ประธาน	วันที่
2547	วัดโฝมินห์ นครโฮจิมินห์	ท่านผู้หญิงวิริยา ชวกุล ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ต่างประเทศ	14 พฤศจิกายน 2547
2549	วัดโฝมินห์ นครโฮจิมินห์	นายเฉลิมพล เอกอรุ อดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงฮานอย	4 พฤศจิกายน 2549
2550	วัดโฝมินห์ นครโฮจิมินห์	นายเฉลิมพล เอกอรุ อดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงฮานอย	11 พฤศจิกายน 2550
2551	วัดเพือก เขิน จังหวัดด่งไอน	นายเฉลิมพล เอกอรุ อดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงฮานอย	9 พฤศจิกายน 2551

ตาราง 4.1 (ต่อ)

2552	วัดโห้ ฟ้าย จังหวัดบาเรียว- หวงเต่า	นายสุรพงษ์ ชัยนาม อดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงฮานอย	8 พฤศจิกายน 2552
2553	วัดตาม บ่าว นครดำนัง	นายแผน วรรณเมธี เลขาธิการสภาภาษาชาติไทย	14 พฤศจิกายน 2553
2554	วัดเหวียนกง เกื้อเทียนเว้	นายแผน วรรณเมธี เลขาธิการสภาภาษาชาติไทย	16 ตุลาคม 2554

นอกจากกิจกรรมทางพุทธศาสนาที่รัฐบาลไทยได้ดำเนินการต่อเวียดนามเองแล้ว รัฐบาลไทยโดยตัวแทนของรัฐบาลมีสถานกงสุลใหญ่แห่งประเทศไทย ประจำนครโฮจิมินห์ ยังทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาต่างๆ ในเวียดนามอีกด้วย

ในวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2549 พระธรรมโกศาจารย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พร้อมด้วยคณะผู้บริหาร คณาจารย์เจ้าหน้าที่และผู้อุปถัมภ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับกงสุลใหญ่แห่งประเทศไทยประจำนครโฮจิมินห์ โดยมีนายสมปอง สงวนบรรพ์ กงสุลใหญ่แห่งประเทศไทย ประจำนครโฮจิมินห์ ได้ประกอบพิธีถวายพระพุทธรูปพระประธานปางมารวิชัยขนาดหน้าตัก 60 นิ้ว แต่ประธานสงฆ์เถรวาทเวียดนาม ณ วัดโฝมินห์ นครโฮจิมินห์ ซึ่งพระพุทธรูปดังกล่าวได้ประกอบพิธีเททองหล่อเมื่อเดือนมกราคม 2549 เป็นความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และกงสุลใหญ่ประเทศไทยประจำนครโฮจิมินห์ ทั้งนี้เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ซึ่งมีพระเถระทั้งฝ่ายเถรวาทและมหายานในเวียดนาม และพุทธศาสนิกชนกว่า 1,000 คน ร่วมพิธีดังกล่าว โดยมีประธานสงฆ์เถรวาทเวียดนาม รองประธานสงฆ์เวียดนาม และผู้แทนคณะสงฆ์ พร้อมด้วยผู้แทนพุทธสมาคมถวายการรับรอง ภายในงานพระสงฆ์ไทยและพระสงฆ์เวียดนาม ยังได้เจริญพระพุทธมนต์ อธิษฐานจิตและแผ่เมตตาาร่วมกัน และผู้บริหารมหาวิทยาลัยพร้อมด้วยเจ้าภาพ ได้ถวายพระพุทธรูปขนาด 9 นิ้ว แด่วัดในเวียดนาม ทั้งฝ่ายเถรวาทและมหายาน จำนวน 40 วัด และมอบให้บุคคลสำคัญในคณะสงฆ์และองค์กรชาวพุทธเวียดนามจำนวน 110 องค์ ในการสร้างพระพุทธรูปครั้งนี้ ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร่วมกับสถานกงสุลใหญ่แห่งประเทศไทย ประจำนครโฮจิมินห์ ชาวพุทธในนครโฮจิมินห์ พระครูขันติธรรมวัฒน์และชาวพุทธในสิงคโปร์ นายศักดิ์ชัย-สุดาวรรณ เตชะไกรศรี พร้อมครอบครัว และศรัทธาสาธุชนจากประเทศไทยร่วมเป็นเจ้าภาพในครั้งนี้

4.2.4 ความร่วมมือด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ คณะสงฆ์ไทยได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะโครงการพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเจ้าบ้าน โดยในอดีตแรกเริ่มโครงการคณะสงฆ์ไทยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ในกลุ่มประเทศยุโรปและอเมริกาเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันได้เริ่มหันมาให้ความสนใจกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยกลุ่มประเทศเหล่านี้มีการนับถือพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว ดังนั้นทางรัฐบาลไทยจึงได้มีโครงการพระภิกษุพระราชนิกุลไปทอดถวายในกลุ่มประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาเหมือนกัน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศผู้ให้กับประเทศผู้รับให้ดียิ่งขึ้น โดยการอาศัยจุดร่วมกันทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวประสานความสัมพันธ์

ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาระหว่างไทยกับเวียดนามนั้น เกิดขึ้นจากการที่คณะสงฆ์เวียดนามต้องการเผยแผ่พระพุทธศาสนาภายในประเทศ ผนวกกับการที่รัฐบาลเวียดนามได้ให้เสรีภาพในการนับถือและจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนามากขึ้น การเปิดโอกาสในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของเวียดนามทำให้เกิดสำนักสงฆ์ไทยขึ้นในเวียดนาม โดยทางคณะสงฆ์ไทยได้สร้างสำนักสงฆ์ขึ้นในเวียดนาม คือสำนักสงฆ์ไทยพุทธเกษตร อำเภอดิ่งถัน จังหวัดบาเรีย หวงเต่า ประเทศเวียดนาม ซึ่งสำนักสงฆ์ไทยแห่งนี้เป็นสำนักสงฆ์แห่งแรกของไทย ที่สร้างในเวียดนาม โดยมีพระชาตรี ชยวฑูโธ เป็นผู้ริเริ่มในการสร้างสำนักสงฆ์ไทยขึ้นที่เวียดนาม เมื่อครั้งได้เดินทางไปประเทศเวียดนามร่วมกับพระภิกษุชาวเวียดนามที่เข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย โดยก่อนหน้านี้นักสงฆ์แห่งนี้เป็นวัดฝ่ายมหายานมาก่อนแต่ถูกทิ้งร้างเอาไว้ พระชาตรี ชยวฑูโธ พร้อมด้วยพระภิกษุชาวเวียดนามที่เดินทางไปด้วยกัน จึงได้ชักชวนกันฟื้นฟูวัดแห่งนี้ขึ้นมาใหม่ โดยการชักชวนพุทธศาสนิกชนจากประเทศไทยและประเทศเวียดนามร่วมฟื้นฟูบูรณะวัดแห่งนี้ขึ้นมาใหม่ โดยได้รับบริจาคจากศรัทธาญาติโยมทั้งสองประเทศ พร้อมขอซื้อที่ดินและขออนุญาตทางรัฐบาลเวียดนามในการสร้างเป็นสำนักสงฆ์ โดยมีสถานกงสุลใหญ่ นครโฮจิมินห์เป็นผู้ประสานงานกับทางรัฐบาลท้องถิ่นและรัฐบาลกลางเวียดนาม (สัมภาษณ์พระชาตรี ชยวฑูโธ, 2554)

โดยทางมหาเถรสมาคมได้มีมติการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ 16/2554 วันจันทร์ ที่ 20 มิถุนายน 2554 ได้อนุมัติให้พระชาตรี ชยวฑูโธ วัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร และ พระณัฐชัย ฐานากโร วัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ไปปฏิบัติศาสนกิจเป็นพระธรรมทูต ณ สำนักสงฆ์ไทยพุทธเกษตร จังหวัดบาเรีย - หวงเต่า ประเทศเวียดนาม นอกจากนี้ยังอนุมัติให้ พระมหาปริชา ฐิตธมฺโม วัดธาตุทอง อำเภอปอทอง จังหวัดชลบุรี ไปปฏิบัติศาสนกิจเป็นพระธรรมทูต ณ วัดเวียงถ้อย นครโฮจิมินห์ ประเทศเวียดนาม

ต่อมาทางมหาเถรสมาคมได้มีมติการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ 17 / 2554 ในวันพุธที่ 29 มิถุนายน 2554 ให้พระครูสิริปัญญาภิรักษ์ วัดฝั่งหมิ่น อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย และพระครูสมุห์นวัตถกรณ์ อริยมณี วัดดงหนองเป็ด อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ไปปฏิบัติศาสนกิจเป็นพระธรรมทูต ณ สำนักสงฆ์ไทยพุทธเกษตร อำเภอตั้งถิ่น จังหวัดบาเรีย - หวงเต่า ประเทศเวียดนาม (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554)

4.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการทูตเชิงวัฒนธรรมของไทยต่อเวียดนาม

การดำเนินการด้านการทูตเชิงวัฒนธรรมต่อเวียดนามนั้น ประเทศไทยได้ดำเนินการด้านการทูตเชิงวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและยาวนาน กิจกรรมที่ดำเนินการมาจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนไทย มีความหลากหลายทั้งในด้านรูปแบบ วิธีการและกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันไป และใช้งบประมาณไปไม่น้อย เช่น การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่เวียดนาม ตั้งแต่ปี 2535 การแลกเปลี่ยนทางศิลปวัฒนธรรม ดนตรี ภาษา และพุทธศาสนา ซึ่งแต่ละหน่วยงานก็จะดำเนินกิจกรรมด้านทูตเชิงวัฒนธรรมต่อเวียดนามตามกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการและตามความถนัดของแต่ละหน่วยงาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนาม ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมต่อไปโดยสามารถจำแนกออกเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

ตาราง 4.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านการทูตเชิงวัฒนธรรมของไทยต่อเวียดนาม

หน่วยงาน	กิจกรรม	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	หมายเหตุ
กระทรวงวัฒนธรรม	จัดการแสดงนาฏศิลป์ ดนตรีไปแสดงในต่างประเทศในโอกาสสำคัญๆ หรือตามที่ได้รับ การร้องขอ	เผยแพร่วัฒนธรรมของไทย	
กรมเอเชียตะวันออก กระทรวงการ ต่างประเทศ	กำกับดูแลนโยบายต่อ เวียดนามในภาพรวม	เน้นกระชับความสัมพันธ์และ ความร่วมมือที่ดีและความยั่งยืน	
กรมสารนิเทศ กระทรวงการ ต่างประเทศ	พิจารณาโครงการด้าน วัฒนธรรมที่จะดำเนินการ ในต่างประเทศ	เน้นการประชาสัมพันธ์ประเทศ ไทย และสร้างความคุ้นเคยใน ระดับประชาชน	

ตาราง 4.2 (ต่อ)

สกลญ. ณ นคร โฮจิ มินห์	-จัดกิจกรรมด้าน วัฒนธรรม -จัดกิจกรรมทางพุทธ ศาสนา -ประชาสัมพันธ์ประเทศไทยด้านสินค้า การท่องเที่ยว และวัฒนธรรม -จัดกิจกรรมการกุศล -โครงการสอนภาษาไทย	เพื่อให้ประชาชนชาวเวียดนามมีความเข้าใจรับทราบในประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทย สร้างความผูกพันและความเข้าใจระหว่างกันทั้งในระดับรัฐและระดับประชาชน	
สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สาขา นครโฮจิ มินห์	-สร้างความเข้มแข็งให้แก่แบรนด์“ประเทศไทย” -ขยายตลาดคุณภาพและปกป้องฐานตลาดนักท่องเที่ยว -เพิ่มศักยภาพขีดความสามารถการแข่งขัน	เพื่อให้ชาวเวียดนามรู้จักประเทศไทยมากขึ้น และไปเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น	
สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครโฮจิ มินห์	-เน้นการส่งเสริมการค้า และการจัดงานแสดง	สร้างความนิยมสินค้าไทยในหมู่ชาวเวียดนาม	
สมาคมนักธุรกิจไทยในเวียดนาม	-จัดกิจกรรมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของคนไทย และสินค้าไทย -จัดกิจกรรมตอบแทนสังคมโดยกลุ่มคนไทย	เน้นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของนักธุรกิจไทย อันจะนำไปสู่การซื้อสินค้าและบริการของคนไทย	
บริษัทเอกชนไทยที่ลงทุนในเวียดนาม	-การให้ทุนการศึกษาและส่งเสริมการฝึกอบรม -กิจกรรมสาธารณะกุศล	เน้นสร้างความรู้สึที่ดีต่อบริษัทไทย ซึ่งจะส่งผลต่อการยอมรับและความนิยมในตัวสินค้า	
สมาคมมิตรภาพไทย-เวียดนาม	เน้นกิจกรรมสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างประชาชน	เน้นการเพิ่มพูนความสัมพันธ์ภาคสังคมและประชาชนไทยและเวียดนาม	